

pus *eb, hab, heb* etc., amb funcions semblants es donen en moltes llengües; cf. l'ús de l'angl. *eb* en les següents frases: «*Eb?* What's that you said?», «*Wasn't it lucky, eb?*». Notem també *hoio!*, exclamació familiar molt afectiva en Boccaccio, *Decam.* III, vii, 223.10.

Oi, oiable, oiar, oiat, V. odi Oible, oïda, V. oir

OIDA, exclamació, segons els casos, de sorpresa, estranyesa, alegria, i de confirmació emfàtica (cf. francès *oui-dà*), freqüent en alguns escriptors de l'època moderna (JRuyra, Coromines etc.), avui d'ús limitat, se sent més als ambients rurals de Girona i de la zona del nord; molt probablement és la continuació de l'antiga interjecció *odà*, canviada en *oidà* per la influència de *oi* (i potser també amb certa influència del francès *oui-dà*, no desconegut en terres occitanes); el català antic *odà*, per la seva banda, evidentment un compost *ob-da* amb el segon element accentuat (com en fr. *holà*, cast. *olé*), és d'origen incert, pot ser una alteració de *ob Déu!*, o del compost *ob de...*! (com *ob d'aquesta follà!*, veg. *OH*) i hi ha altres possibilitats, entre les quals és difícil decidir. □ 1.ª doc.: *oidà*, Lab. 1840 (s. v. *oydà*); *odà*, en Eiximenis.

Aquest diccionari li dona l'equivalent cast. de «en fin», que potser hem d'entendre com a 'finalment!', expressant l'obteniment una cosa que s'esperava; la 3.ª edició del mateix diccionari (1888) fa més explícites les circumstàncies que puguin provocar aquesta exclamació en dir-nos «es diu quan algú està content del poc que té o li han donat»; el *DAG.* ens el descriu com «interjecció de sorpresa i d'alegria, quan s'està content d'algun benefici o avantatge», i posa l'exemple: «ens han donat un parell de préssecs, *oidà!*»; el *DFA.* repeteix si fa no fa: «exclamació d'alegria motivada per un fet o esdeveniment favorable, beneficiós». I de fet el matís d'alegria és ben palès en el següent passatge de *La Parada* de JRuyra on el petit protagonista mentre s'està enlestint per a l'escapada nocturna pensa dient «A les cinc, *oidà!* ja qui sap on seríem» (O. C., p. 306b). Molt sovint però JRuyra empra *oidà* com a expressió de sorpresa o estranyesa: com en aquest passatge de *Pinya de Rosa* on l'avi aconsella al jove Temme que li cal comprar un gussí ('barca de pesca') i aquest reacciona, com si no cregués a les orelles, dient: «—Comprar-lo! —exclamà el xaval—. *Oidà!* --- i diners?» (ib., 281a); la sorpresa és igualment ben evident en aquest pasatge del mateix llibre: «—*Oidà*, caret meu! quina hora deu ser?» (ib., 289); la mare i el fill han passat hores enteres enraonant sense adonar-se'n que ja es feia tard. En una altra ocasió *oidà* s'usa quan un individu que està reportant un fet trenca l'enraonament amb un *oidà* per a recalcar l'inesperat del cas: «Vull ficar-hi un company a la meva baraqueta. *Oidà!* No l'endevines? Es teu avoncle d'Amèrica» (ib., 553a), i en alguna altra ocasió val com un mer element de reafirmació equivalent a 'això sí!, això, ben cert!': «Podíeu esmerçar-los com volguéssiu, i no m'havíeu de recaptar cap permís. *Oidà!*» (ib., 288b). En JRuyra trobem a més *oidà que sí* en sentit de 'és

clar que sí': «—Toni!, —Regineta! —M'esperaves? —*Oidà que sí*; però d'on has eixit?» (ib., 482a); i en un altre passatge *oidà* amb interrogació val com 'oi que sí?': «aquesta confiança que et poso em sembla que és ben falaguera --- i crec que tindràs punt a no desmerèixer-la mai de sa vida. *Oidà?*» (ib., 274a). Semblaria, doncs, que *oidà* i *oi* s'havien usat amb els mateixos valors en la llengua i això ens explicaria, d'una banda, el canvi de l'antic *odà* en *oidà*, i d'altra, l'ús de *oidà* amb matís de 'ben cert!'.

Un altre gran prosista, Coromines, que tenia pares empordanesos, empra *oidà* com a exclamació d'afirmació 'ben cert!': «Amb sagraments o sense sagraments, si bé és millor que n'hi hagi quan n'hi pot haver, *oidà!*, la dona vol ésser vençuda» (*Silèm*, cap. 14, p. 184), i també en la seva correspondència privada, en una carta de 20-VII-1901 escrita a la seva futura esposa: «no vulguis aturar mai aquestes llàgrimes que l'amor t'envia com una aigua beneïta que --- descansa el cor. Que totes siguin com aquestes! *Oidà!*». JCoromines va sentir *oidà* amb aquest valor a Lluçà-Sta. Eulàlia: «a menjar pa de segle ja no hi arribaven, i de vi no en podien pas beure, *oidà!*» (1964), i amb aquest matís de 'ben cert!' s'usa aquesta partícula, segons ens informa el Sr. N. Ramió, escriptor i mestre d'escola de Pineda, gironí, a les comarques de Girona, afegint que l'ha sentit usar al seu pare i també al seu sogre (del poble de Castellar de N'Hug, Alt Berg.) moltes vegades. Ara bé, és ben possible que en l'especialització de *oidà* amb valor de 'ben cert!' en les comarques del Nord vagi tenir certa influència el fr. *oui-dà*. Notem que Mistral (s. v. *oi*) reporta l'ús de *oi-da* «ouida» a Tolosa, Agen i Delfinat.

La forma antiga *odà* és normalment una exclamació de sorpresa i estranyesa. Notem en el següent passatge d'Eiximenis la reacció del famós malefactor pisà Güelf quan se li apareix de sobte l'igualment perillós malefactor napolità Gebelí per a moure'l a brega: «Güelf --- guardà en la cara a Gebelí, que tenia la mà al coltell --- respòs-li així: —*Odà*, germà car, --- *odà*, frare meu, e què havem a contendre tu e yo?» (*Terç* II, 32.5-14). Vejam també els següents exemples en SVicentF: «E així com fo allí, ell veu la donzella bella molt ben ornada e dix-li: *Odà*, donzella! Com sou ací tota sola» (ms. 276, f° 220v);¹ «Ells se'n van, e quan foren fora lo monestir, appartaren-se del camí, a dormir. E quan fon jorn, lo companyó mire, e no-y vé lo monestir. *Odà, odà!* e on és lo monestir, pare?» (*Sermons* III, 26.1); «si hun fuster muntava ací a preycar, què diríeu? *odà!* e no'm feu a mi hun banch?» (*Quar.*, 136.48); «lo poble veu lo pintor, e ells dien: *Odà*, com és açò? Somiat haveu» (ib., 127.225); «Quan més rich serà l'om e major, pus mala ventura haurà. *Odà!* ¿e què havem a curar sinó de passament de la vida?» (*Sermons* I, 193.12), on amb *odà!* Vicent Ferrer sembla donar forma a la sorpresa del seu públic davant tal observació. És veritat que en aquest passatge *odà!* es pot interpretar també com «això és ben cert!», però llavors això seria un cas excepcional entre molts altres exemples amb matís de sorpresa i estranyesa. Notem